

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Формування професійної компетентності соціального працівника сьогодні належить до ключових завдань освіти й практики через динамічні соціальні виклики: демографічні зрушення, зростання вразливих груп, трансформації ринку праці, цифровізації послуг та наслідки бойових дій.

Якісна компетентна підготовка визначає здатність фахівця ефективно захищати права клієнтів, забезпечувати соціальну інтеграцію та впроваджувати інноваційні моделі допомоги на рівні громади й держави.

Міжнародні стандарти підкреслюють, що освіта з підготовки соціальних працівників має чітко орієнтуватися на результати (компетенції) і практичну підготовку (польова практика, супервізія).

Компетентність соціального працівника – інтегративна якість, що поєднує знання, цінності, професійні навички та рефлексивні здібності, які дозволяють виконувати роль на різних рівнях (індивідуальна, групова, громадська, політична). В українській літературі виділяють такі складові компетентності: професійно-комунікативну, соціально-правову, методичну, етичну й рефлексивну.

Міжнародні документи пропонують рамку компетенцій як очікуваних результатів освіти – вони описують знання, цінності, вміння і поведінкові індикатори. Ці стандарти також наголошують на значенні етики, прав людини, міжкультурної взаємодії, практичного навчання й оцінювання компетентностей через поведінкові індикатори.

Переклад та адаптація цих стандартів до національної системи освіти і вимог ринку праці є важливим кроком для підвищення якості підготовки.

Тривала практика в закладах із системою супервізії та зворотного зв'язку є критичною для перенесення знань у реальну діяльність. Вона передбачає

оцінювання через практичні навички замість лише тестових оцінок чи опитування з теоретичних питань. При цьому професійний розвиток має включати безперервне навчання, міжпрофесійні тренінги, е-навчання.

Інтегративна модель компетентності для постконфліктного контексту комбінує базові міжнародні компетенції з додаванням таких компонентів, як-от: травмоповідомленого підходу, роботи з переміщеними особами чи вразливими групами та компоненту безпеки праці в умовах кризи.

Цифрова компетентність соціального працівника – це не лише вміння користуватися інструментами, а й етичні стандарти дистанційної роботи, захист даних клієнтів, використання телемедицини/телесупроводу. Це нова підсистема компетентностей, що стає обов'язковою.

Мультиметодний інструментарій оцінювання компетентності передбачає поєднання поведінкових рубрик, портфолію, супервізорських оцінок і самооцінки з прив'язкою до реальних результатів клієнтської роботи. Це дає змогу зменшити розрив між «знанням» і «практикою».

Отже, формування компетентності соціального працівника – багатовимірний процес, який має поєднувати стандартизовані (міжнародні) компетентнісні рамки та локальні освітні практики з акцентом на цифровізації послуг і потребі у підготовці до роботи в кризових/постконфліктних умовах.

Серед напрямів досліджень формування компетентності соціального працівника можна назвати: 1) розробку та апробацію інтегративної національної рамки компетентностей, адаптовану до українського контексту; 2) емпіричні дослідження ефективності різних методів оцінювання компетентності у прогнозуванні результатів роботи працівника з клієнтом; 3) дослідження моделей супервізії і професійного розвитку, які найкраще підтримують перехід від академічної підготовки до результативної практики; 4) вивчення етичних, правових і технологічних аспектів дистанційної соціальної роботи та консультування в Україні.